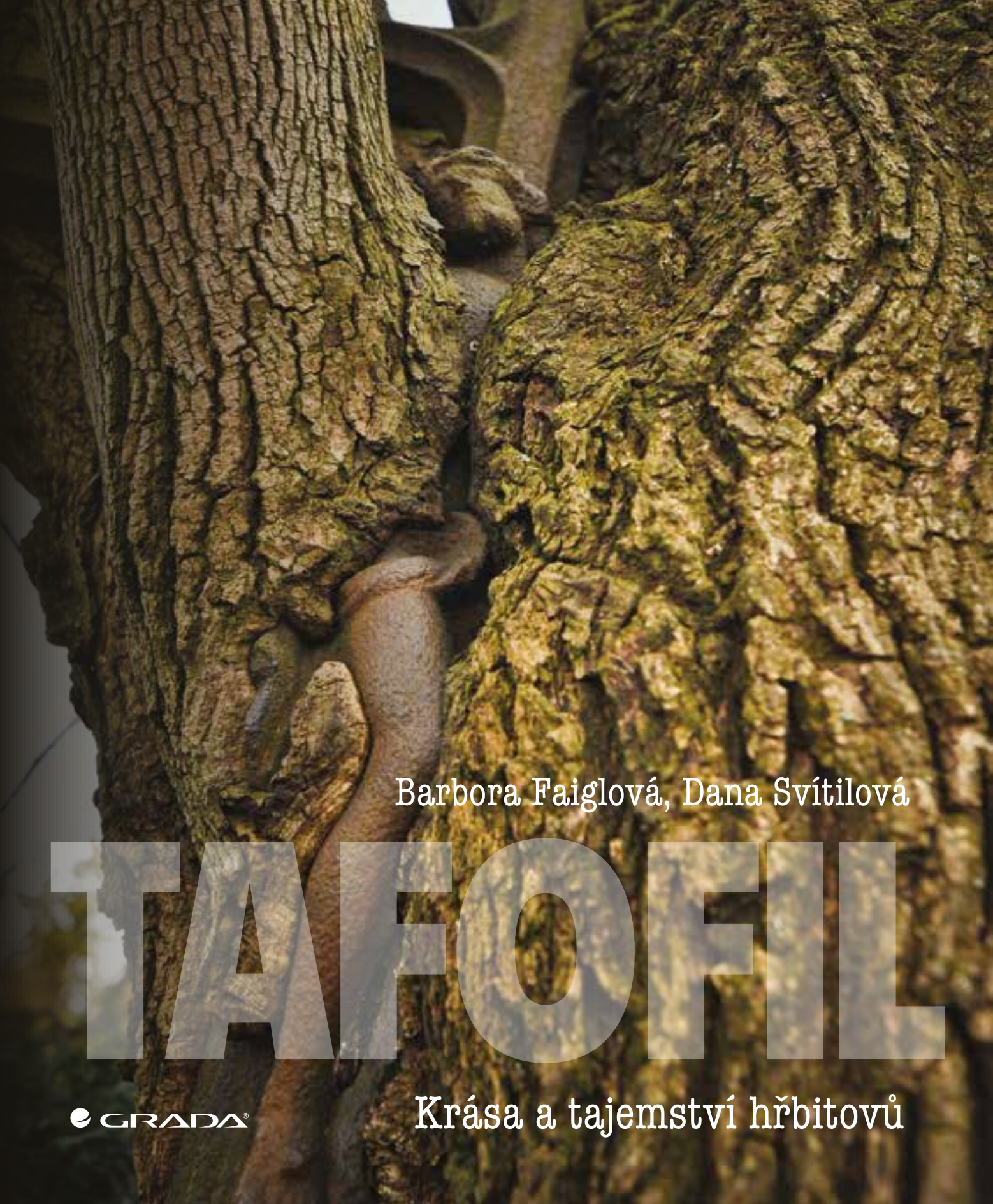

A close-up photograph of a tree trunk. The bark is thick, deeply textured, and covered in patches of green moss. A metal hinge or bracket is visible, partially embedded in the bark, suggesting a connection between the tree and a structure.

Barbora Faiglová, Dana Svítlová

TAFOFIL

 GRADA®

Krása a tajemství hřbitovů

Barbora Faiglová

Dana Svítlová

Krása a tajemství hřbitovů

Grada Publishing

de o dnu a p

panu a

TONI SEBOR

22.3. rocc pcku svato

IGNIN SEBOR stavek

9.10.58. rocc vcku svato

a ditky

BEDRICH ZDENEK

INKA SEBOR

he odpocinu

dej jim

obsah:

Taofil	9
Odcházení	14
Křesťanství a odcházení	17
Malostranský hřbitov	20
Dolní Kounice	30
Židovský hřbitov Břeclav	44
Olšanské hřbitovy	54
Holíč	68
Markhausen – Pomezná	76
Drmoul	84
Medailonky autorek	96
Literatura	107

Tafofil

Kdo jsem? Pokud budu sbírat známky, jsem filatelista. Když ztratím víru v Boha, jsem ateista. Budu-li se válet celé dny v knihách, jsem bibliofil, čili knihomol. Jenže co já a moji osamělí soupeřníci toulající se po hřbitovech? Kdo jsem já, a kdo jsou ti, které potkávám bez věnců, bez svíček a konviček s podivně prozářeným a šťastným výrazem ve tváři, co ale provinile klopí oči a schovávají pod bundu foťák, protože se bojí, že fotit v zahradách věčnosti je neetické, odsouzeníhodné či snad úchylné? Co je to za podivné bytosti, které si šeptají v domnění, že je neslyším, u kamenných macev, pískovcových andělů nebo tepaných křížů: „To je krása.“

Jak to, že plamínky v očích, které si odnáší ty podivné bytosti ze hřbitovů, zahlédnu i já doma v zrcadle, když se vracím a smývám bláto a pavučiny z obličeje? Otevírám osmikilový slovník a hledám svou identitu. Musím vědět, kdo jsem, jaké mám vlastně jméno.

Pod H hledám hřbitov ... nic. H jako hovnivál - skarabeus, SAKRA! Zas utíkám od tématu.

Pod S ... smrt ... skon ... nic. Smrti se bojím, tu rozhodně nehledám, i když se právě ona na hřbitově vyskytuje u každého pomníčku. Já hledám nesmrtelnost.

Pod P jako pomník ... K jako konec ... M jako macevy.

Nic ... nic ... nic ...

T... T... Mám to! Taphos – starověké řecké τάφος (taphos, „pohřební rituály“, „pohřební“, „hrob“) + -philia (od starověkého řeckého φιλία (filia), philia, „láska“. Spojením slov vzniká taphophil! Po česku by šlo něco jako **tafofil**.

Jsem tafofil.

A jsem tomu ráda. Hlavně jsem ráda, že to konečně vím.

Že po letech nejistoty a života psance mohu vydechnout všechnu tu tíhu z plic a říct: „Já jsem tafofil. Ale nebojte se mě! Jsem sice roztodivný, leč zcela neškodný zjev, který má své místo na slunci, stejně jako řada dalších podivínů, kteří nikomu a ničemu neškodí, jenom trošku udivují.“

Dlouho jsem se obávala, že se jedná o úchytku, o něco nešťastného, až zapovězeného. Ovšem přímo úměrně s přečtenou literaturou a s rozmachem internetu zjišťuji, že milovníci hřbitovů a funerální tvorby nejsou devianti ni úchylní jedinci.

Přesto jsem v oblasti svých zájmů a tužeb zůstávala více či méně opatrná, v poloze ležícího střelce, pročež někde v dále v mlze stále hrozil prstík a říkal „Bacha! Majoritní společnost tě odsoudí k posměchu či zatracení. A přestože čerpání energie a životního moudra na místech spjatých s našimi předky a fotografování na hřbitově není trestným činem, tak uslyšíš: Na hranici s ní!“

Pak se do mého života vkradly dva výrazné fenomény, které zcela rozhodly o mém dalším přístupu k svobodnému životu, osobnímu hrdinství a sebezpřijetí. Jedním byl URBEX a druhým CHEWRA KEŠET.

Kde se vzal, tu se vzal Urbex (Urban exploration – hnutí s heslem „Neodnášej nic než fotky, nenechávej nic než stopy“) a jeho vnímání krásy prostřednictvím dekadence a zmaru. Žije si svůj svobodný život na fotkách, které jsou buď milovány, nebo zatracovány. Ale žije. Je nádherný, svobodný a hrdý. Nebál se svého démona, co mu seděl za krkem, a vlácel své nadšené oběti po starých plesnivých stavbách, tunelech pod městy, fabrikách bez střech a oken. Po architektonických skvostech, které umíraly někde v zapomnění, nebo jen čekaly na své prince, co by je osvobodili. Poprvé jsem pochopila, že o tom to je - nebát se a vykřičet svoji touhu a jít za ní. Nechat se předhodit vlkům a vrátit se jako vůdce smečky. Smečky svých tužeb a fantazií. A tak mě napadlo: Když mohou tito blázni, proč bych nemohla já?

Spouštěcím mechanismem byl projekt Chevra kešet* a jeho – pomineme-li, že je to mimořádně charismatický chlap – vzdělaný a moudrý protagonista. Žid, talmudik, umělec, politik a já nevím co všechno, Achab Haidler. Dobrý duch židovských hřbitovů, studnice moudra a lidské pokory, který říká: „Dejme prostor životu, jehož nedílnou součástí je smrt.“

Slovy autora zmíněného projektu: „Židovské hřbitovy jsou archivy historie židovské populace, nezřídka jedinými dochovanými ‚jmennými seznamy‘ židovských spoluobčanů, knihovnami poezie a symboliky, učebnicí humanity a úcty k životu. Nezaslouží si, aby zůstaly v tak žalostném stavu, vydány napospas času, naivním vandalům i skutečným hyenám pasoucím po kvalitním kameni. Snahou Kešetu je zpřístupnit tyto knihovny všem, kdo mají zájem, kdo si kladou otázky, kdo chtějí porozumět judaismu, jeho pohledu na život i na smrt. Zachránit, co se zachránit dá. Zdokumentovat každý náhrobní kámen, jeho sdělení a příběh. A v neposlední řadě také přispět k fyzické záchraně a obnově těchto svatých míst.“

A tak začínám chápat, že moje zalíbení ve funerálním umění není nic mimořádného. Je to nekonečná a prachobyčejná touha lidí po nesmrtnosti a po poodhrnutí roušky mezi světem tady a teď a tím, co

už byl. Těch lidí, co tu prošli a zůstaly tu po nich kamenné stopy s vyrytými epitafy a symboly jejich života, jejich kultury a obyčejů. Jejich poselství o tom, co bude potom, až si to budou číst další generace.

Ve všech rozvinutých kulturách se setkáváme se smrtí, jakožto jevem kultovním. Kult představuje vědomě utvářený vztah mezi pozůstalými a zemřelými – který přetrvává, mnohdy i po generace. Káhirské Město mrtvých, staroetruské podzemní nekropole, římské katakomby... Každá společnost byla během svého vývoje konfrontována se smrtí. Způsob a ritus pohřbívání mrtvých závisí v jednotlivých náboženstvích na představách o přechodu k posmrtnému životu. V Egyptě dávali mumifikovaným mrtvým nejbohatší výbavu. Tibetští buddhisté přenechávají dodnes mrtvé supům. Odpírání rituálního pohřbu bylo vždy velmi tvrdým trestem.

Všechny rituály, obyčeje a funerální umění v celé své košatosti vznikly nejen z úcty k majestátu smrti nebo bázně z mrtvých, ale i z potřeby útěchy pro pozůstalé a jako vzkaz budoucím generacím: tudy jsem šel a takto jsem žil. Funerální tvorba je úzce spojena s řadou oborů, jako jsou poezie, filozofie, grafika,